

Liber Secundus.

De Paraferna.

Capitulum. xliij.

Paraferna qd.

p

Paraferna sunt omnia bona mobilia: q̄ mulier h̄z extra dotē. ut vestes. lectisterna. clenodia &c. & dicuntur a para qd̄ ē iuxta & ferna dos quasi res iuxta dotē. Sed ē alia via q̄ videtur eē sanior inter has oēs. Q̄ si vxor p̄moritur: tē vir seruat dotē & donationē ad dies suos non peiorando nec alienando etiā liberis extantibus vel nō. Cum dote at̄ quā vxori dederat disponit. put̄ vult: q̄ si bi vacat nisi alī pactis & p̄uentionibus sit statutum. Eo v̄o mortuo reuertitur donatio ad p̄rem vel ad m̄rem vxoris vel ad alios cōiunctos. a q̄bus aduenit si extant. si nō extant: tunc vacat ciuitati. Alia p̄suetudo est. Si vnus coniugum nō extantibus liberis moritur intestatus. tunc reliqu⁹ seruat dotē & donationē cūz parafernis pleno iure. Et nota q̄ oē ius qd̄ h̄z dos hoc idēz h̄z paraferna. Sciendūz q̄ multiplices sunt impēse in res dotales. ut necessarie viles & voluntarie. p̄mas duas impēsas heredes īstituē tenētur. Tertiā at̄ impēsam si cā dilatiōis eā fecit. illa nō restituitur ei. Nota etiā. q̄ mulier in dote p̄fertur omnib⁹ creditorib⁹. p̄oribus & posteriorib⁹ nō h̄ntibus hypothecā exp̄ssam in donatiōe p̄pter nuptias: ymō mulier ī parafernalibus p̄fertur etiā creditoribus habentibus tacitam vel exp̄ssam hypothecam id est pignus immobile &c.

Multiplices s̄ impense in res dotales.

Hypoteca.

Per testamentū acquiruntur res. Cap. XLIII

Acquiruntur nob̄ res etiā iure ciuili p̄ testm̄ & ab intestat reo a licta. Et primo videndum de testō. Quid sit testamentum & vnde dicatur. Quot sunt species eius. Quot requiruntur in testamenti factione. Quomō p̄firmantur testamenta. Quomodo & quot modis infirmantur. De primo testm̄ est voluntatis libere & sane mentis iusta sententia de eo quod quis post mortem suam fieri vult cum institutiōe heredis: Dixi voluntatis libere. q̄ si quis cogeretur non valeret testamētum etiā si iuramento firmaret ip̄m non velle mutare. dixi sane mentis: quia licet eger sit corpore: inco- lumis tamen ratione. Dixi iusta sententia id est legitima dispositio de rebus mobilibus & immobilibus. Dixi de eo quod quis p̄ mo- tem suam fieri vult: scilicet de vniuerso patrimonio: quia nemo po- test in parte testari: quia ante mortem nemo potest sibi ex aliquo testamenti ius vendicare. dixi cum heredis institutione: quia here- dis institutio est caput & fundamētum toti⁹ testamēti Et ē institutio alicui⁹ in locum suum statutio. q̄ p̄sona defuncti & h̄edis vna cēsen- tur. Dī autē testm̄. q̄ si testatio mētis. i. voluntatis: nō tñ q̄libet: s̄ solum illa que hereditates disponit: & illa est mutatoria vsq̄ ad ex-

Testm̄ quid.

Heredis insti-
tutio quid
Institutio qd̄
Testamētū vñ

fo. XXI.
Summe Raymundi De iure rerum.

tremum vite: etiam si de non demutando pactum vel iuramentum interuenerit. Due autem sunt species testamenti: una dicitur nuncupatiua que fit per verba, alia inscriptis vel per instrumentum. Sed non est differentia si scribatur in tabulis vel papyro vel pergameo dummodo testibus signetur vel sigillis muniatur.

Species testame-
nti due

Ad testamentum faciendum quod requiruntur. Ca. XLV.

In facitione testamenti necessario nouem requiruntur. Unde
versus. Quisquid qui quantum quod cui cur quomodo quando.

In testifacitione
requirunt nouem

Et de omnibus per ordinem est dicendum. Testamentum po-

test facere omnis homo: exceptis personis. xv. Versus

Testari nequeunt impubes: religiosus.

Filiusfamilias: morte damnatus: et obses.

Prodigus: et stultus: dubius: seruus: furiosus.

Crimine damnatus: cum muto: surdus: et ille.

Qui maiestate lesit: sic cecus et ipse

Quindecim per-
sone non possunt
testari.

Glosa. Impubes. i. minor annis masculus vel femina: quia usum di-
cretionis non habet. etiam quia heredem non habet quem in testamento
destituere. Religiosus. i. quilibet regularis qui professionem fecit: quia nil
habet proprium. Totum enim de dicit cum se deo obtulit. Attamen heremite et
alii solitariam vitam ducentes possunt testari quam ab dicationem suam reuocare non
fecerunt. Clericique seculares de hijs qui intuitu persone sue habent. Et si de
beneficijs non curatis bene testari possunt De bonis autem ecclesie de rebus immo-
bilibus nihil testari possunt. De mobilibus possunt dare cognatis suis et pro-
ximis et famulis pauperibusque et infirmis secundum eorum necessitatem. Filiusfa-
miliars testari non potest nec de pueritia: nec de aduentitia: quantumcum-
que parentes eis admittunt. Item huiusmodi quod testis ex libero testantis arbi-
trio procedit. Hijs vero sunt in potestate aliorum non sua. Si autem filiusfamilias
pubes miles vel studens factus fuerit. tunc ei permittitur de armata vel lit-
terata. militia. i. de castrensi peculio vel quasi castrensi testis facere: quia in his
siles sunt prefamilias. Donaciones tamen possunt facere parentibus presentibus
quia donatio sapit namque contractus. Ipsi autem debere possunt parentibus promittenti-
bus. Vixi morte damnatus etiam propter quodcumque malefictum non potest te-
stari: quia qui vitam propter malefictum perdit etiam disponere de rebus suis perdit
Vixi obses. Qui pro capto datur non potest testari: quia in potestate aliena
non habet voluntatem. Item prodigus cui administratio bonorum suorum
est a iudice interdicta non potest testari: quia rerum suarum nullam habet potestatem
Item stultus id est mente captus non potest facere testis quia discretionem
non habet. Dubius scilicet in fide vel hereticus testis facere non potest. quia
omnia bona sua in manibus principum sunt quorum esse dicuntur.